

Zadruga

List za združništvo in razne
narodno-gospodarske razprave.

Last in glasilo „Zadružne Zveze v Celju“.

Urejuje: **Janko Lešničar.**

Uredništvo in upravništvo je na Schillerjevi cesti št. 3,
I. nadstropje v Celju. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina
se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. Ponatisi iz
»Zadruga« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir.

Naročnina celoletno 3 K. — Cene inseratom po dogovoru.
List izhaja 1. in 15. dan v mesecu.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

sprejema **hranilne vloge** na knjižice in
v tekočem računu.

Obresti se pripisujejo glavnici polletno, rentni
davek plačuje zavod iz svojega.

Posojila daje na hipotečni in osebni kredit.

Eskomptuje menice ter odvarja **kredite**
v tekočem računu trgovcem in dr. zavodom.

Rezervni zaklad K 371.256 08, lastno premoženje
zadruga K 570.737'92, štiriintrideseto upravno leto.

ZADRUGA

:: :: Glasilo „Zadružne Zveze v Celju“. :: ::

Tretje vojno posojilo.

Državna finančna uprava stopa z novim pozivom pred prebivalstvo avstrijske monarhije, z pozivom namreč, da naj da prebivalstvo potom podpisovanja in vplačila tretjega vojnega posojila državi na roke denarna sredstva za nadaljevanje in srečno skončanje vojne.

Svetovna vojna zahteva ogromne žrtve na življenju in premoženju. Vsakomur je očitna dalekosežnost vojnih posledic.

Gre za to, da avstroogrška monarhija v tej brezprimerno ljuti borbi ne podleže, ampak da jo zmagovito in srečno skonča. Ohraniti nam je naše cesarstvo nedotaknjeno in nezmanjšano ter pokazati svetu, da ima naša država voljo in moč vzdržati se in se po svoji volji in po svojih samostojnih ciljih kot velevlast razvijati.

Od srečnega izida svetovne vojne je odvisno, da ni zastoj tekla kri naših sinov in očetov, da niso bile zastoj ogromne gospodarske žrtve onih, ki so ostali doma in pomagali v gospodarstvu voditi vojno.

Od srečnega izida svetovne vojne je odvisno, ali bo po vojni naše gospodarstvo napredovalo in se povzdignilo.

Ob srečnem izidu vojne bodo se v mnogo krajšem času in mnogo lažje zacelile rane, ki jih je vojna prizadajala.

Noben narod avstro-ogrške monarhije se ne izključuje pri pomoči, katero je treba dati državnim oblastem za srečno skončanje vojne. Tudi naš slovenski narod, ki doprinaša velike krvne žrtve državi, in katerega sinovi se z neprimerno, od najvišjih mest priznано hrabrostjo bojujejo ob naših mejah in daleč v sovražni deželi, je poleg teh žrtev po svojih skromnih gospodarskih močeh s podpisovanjem prvih dveh vojnih posojil pripomogel k temu,

da je dobila državna oblast na roke denarna sredstva za nadaljevanje vojne.

Tudi tretjega vojnega posojila se bodo Slovenci po svojih močeh udeležili. Tega ni treba posebej povdarjati. Podpisi sicer niso bogvekako visoki, upoštevati jih je pa tem bolj, ker je naš narod še-le v začetku svojega gospodarskega razvoja in ker je vsled vojne z Italijo po vojnih dogodkih oškodovan.

Vendar stori vsakdo, kdor kaj premore, svojo dolžnost nasproti državi.

To dolžnost naj store tudi naše zadrुžne organizacije, naše hranilnice in posojilnice. V kolikor jim dopuščajo razpoložljiva sredstva, oziri na likvidnost in oziri na veliko potrebo razpoložljive gotovine po vojni, naj se podpisovanja vojnega posojila udeležijo.

Ugodnosti vojnega posojila so velike. Posneti jih je iz uradne objave in iz razglasa podpisovalnih zavodov.

Izrecno opozarjam, da se naj zadrुge, ki so včlanjene pri Zadružni Zvezi celjski, poslužijo pri podpisu posojila svoje centrale. Njej naj naznanijo sklep načelstva z visokostjo posojila, njej naj nakažejo gotovino in prepustijo ureditev te posojilne zadeve. Zadružna Zveza bo jim dala v polnem obsegu vse ugodnosti, katere jim pon. jajo drugi zavodi.

Naj se pokaže skupnost zadrुžništva in moč naše organizacije. Mi hočemo s centralizacijo podpisovanja doseči to, da pokažemo na zgoraj in na zunaj, da ne zaostajamo za drugimi organizacijami.

CELJE, dne 7. oktobra 1915.

Dr. Anton Božič,
predsednik Zadružne Zveze

Tretje vojno posojilo.

Razglas.

Po cesarskem ukazu od 4. avgusta 1914. l., drž. zak. št 202, o izvršitvi kreditnih operacij v svrhu plačila stroškov za izvanredne vojaške priprave povodom vojskih homatij se izda davkaprosto 5 $\frac{1}{2}$ odstotno vojno posojilo. Skupni iznos posojila se bo določil na podlagi vspeha, katerega bo imela javna subskripcija.

Vrednostni papirji vojnega posojila se glase na imetnika in so izdani v kosih po 100, 200, 1000 2000 in 10 000 K ter v kosih, ki stvarjajo večkratnik od 10 000 K. Datirani so kosi dne

1. oktobra 1915. l., imajo na sebi posnemek podpisa c. kr. finančnega ministra, in so protipodpisani od predsednika in od enega člana kontrolne komisije državnih dolgov v državnem zboru. Izdani so v nemškem jeziku; bistveni obseg besedila pa je dodan v deželni jeziki. Državna uprava bo vrnila vojno posojilo dne 1. oktobra 1930. l. bodisi v celoti bodisi deloma. Prejšnja povrnitev pa je mogoča samo na podlagi predidóče najmanj trimesečne odpovedi. Ta odpoved se bo razglasila v uradni »Wiener Zeitung«.

Vojno posojilo se obrestuje s $5\frac{1}{2}\%$ na leto in sicer v polletnih obrokih 1. dan januarja in 1. dan julija vsakega leta po dospelosti. Zadolžnice imajo po 31 kuponov, kojih sta prvi dne 1. januarja 1916. l. in poslednji dne 1. oktobra 1930. l. dospevajoča četrletna, med tem ko je drugih 29, ki dne 1. januarja in dne 1. julija dotekajo, polletnih. Plačilo obresti in vračilo vojnega posojila se vrši brez vsaceka davčnega, pristojbinskega ali kakega drugega odbitka proti temu, da se dospeli obrestni kuponi oziroma zadolžnice oddajo c. kr. blagajni državnih dolgov na Dunaju.

Tirjatve iz vojnega posojila zastare, kar se tiče glavnice, v 30. letih in kar se tiče obresti, v 6. letih od dospelostnega roka.

Razpečavanje $5\frac{1}{2}\%$ nega vojnega posojila ni podvrženo prometnemu davku od efektov.

Na Dunaju, dne 5. oktobra 1915.

C. kr. finančni minister.

Z ozirom na predstoječi razglas Njegove prevzvišenosti gospoda c. kr. finančnega ministra se razglašuje sledeče:

Podpisovanje se začne 7. dan oktobra 1915. l. in se zaključi v soboto dne 6. novembra 1915. l. ob 12. uri opoldne.

Subskripcija je mogoča na sledečih mestih: Pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu na Dunaju in pri njegovih biralnicah (c. kr. poštnih uradih), pri vseh državnih blagajnah in davčnih uradih, pri avstro-ogrski banki, glavnem zavodu na Dunaju in pri njenih podružnicah v Avstriji, v Bosni in v Hercegovini, dalje pri:

Anglo-Oesterr. Bank, Dunaj

Wiener Bank-Verein, Dunaj

K. k. priv. Allgem. Oesterr. Boden-Kredit-Anstalt, Dunaj

K. k. priv. Oesterr. Credit-Anstalt für Handel u. Gewerbe, Dunaj

Allgemeine Depositenbank, Dunaj

Nieder-Oesterr. Eskomptegesellschaft, Dunaj

K. k. priv. Oesterr. Länderbank, Dunaj

K. k. priv. Bank und Wechselstuben - Aktien - Gesellschaft

»Merkur«, Dunaj

Bankhaus S. M. v. Rothschild, Dunaj
 Unionbank, Dunaj
 K. k. priv. Allgem. Verkehrsbank, Dunaj
 Jadranska banka, Trst
 Banca Commerciale Triestina, Trst
 Bank für Ober-Oesterreich und Salzburg, Linz
 Bank für Tirol und Vorarlberg, Innsbruck
 Bielitz-Bialaer Eskompte- und Wechsler-Bank, Bielitz
 Böhmisches Eskompte-Bank, Praha
 Böhmisches Industrial-Bank, Praha
 K. k. priv. Böhmisches Union-Bank, Praha
 Galizische Bank für Handel und Industrie, Krakow
 Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana
 Landesbank des Königreiches Böhmen, Praha
 Landesbank des Königreiches Galizien etc.
 Landwirtschaftliche Creditbank für Böhmen, Praha
 K. k. priv. Mährische Eskompte-Bank, Brünn
 Mährisch-Ostrauer Handels- und Gewerbe-Bank, Mähr.-Ostrau
 Oesterr. Industrie- und Handels-Bank, Dunaj
 K. k. priv. Steiermärkische Eskompte-Bank, Graz
 Ustředni banka českých spořitelien, Praha
 Wiener Lombard- und Eskompte-Bank, Dunaj
 Zentralbank der Deutschen Sparkassen, Prag
 Živnostenska banka, Praha

in pri tuzemskih podružnicah teh bančnih zavodov v poslovnih urah, ki so v teh zavodih vpeljane.

Podpisovanja se lahko povrh tega vršijo tudi s pomočjo drugih bank, hranilnic, zavarovalnih zavodov in privatnih banikirjev.

Za podpisovanje veljajo naslednji pogoji :

1. Podpisovalna cena iznaša 93'60‰ dodavši 5 $\frac{1}{2}$ ‰ obresti od kosa za čas od 1. oktobra 1915. l. do dneva plačila.

2. Razun na cele kose je mogoče naročiti se tudi na deleže po 25 K, 50 K in 75 K nominalne vrednosti (rentna hranilnica poštno-hranilničnega urada).

3. Podpisovanje se vrši le na temelju prijavnega obrazca, katerega se dobi pri predstoječih podpisovalnih zavodih. Potrebni obrazci se dobe brezplačno. Te obrazce je rabiti tudi za prijave, ki so podvržene sodnijskemu in oblastnemu odobrenju. Podpis se lahko izvrši tudi s pismom sledeče vsebine: »Na podlagi podpisovalnih pogojev podpišem Nom. K . . . 5 $\frac{1}{2}$ ‰ tretjega vojnega

posojila in se zavežem, zadolžnic za to svoto odvzeti in plačati. Obenem nakažem na račun K . . .

4. Nakupni iznos se vplača pri naročbah do K 200 takoj o objavi s celim zneskom. Pri naročbah čez 200 K se plača pri zglasitvi 10⁰/₀ nominalne vrednosti, dne 6. decembra 1915. l. in dne 5. januarja 1916. l. po 20⁰/₀, dne 5. februarja 1916. l. 25⁰/₀ in dne 6. marca 1916. l. ostanek protivrednosti.

5. Zglasitve na gotove oddelke se zamore samo toliko upoštevati, kolikor sinatra podpisovalni urad kot dopustno.

6. Odvzetje se vrši pri onem uradu, kjer se je podpis izvršil. Do izgotovljenja definitivnih kosov se izročijo podpisnikom začasnice, katere se bodo svoj čas zamenjale z definitivnimi kosi, ne da bi se računila pristojbina za zamenjo.

Za podpisovanje pri poštno-hranilničnem uradu veljajo posebna od tega urada izdana navodila.

Avstro-ogrška banka in vojna posojilnica (Kriegsdarlehenskasse) dajejo proti položbi zadolžnic oziroma začasníc vojnega posojila v zastavo posojila po obrestni meri, ki je za $\frac{1}{2}$ odstotka nižana, t. j. po vsakokratni oficijelni obrestni meri za eskompte. Ugodna obrestna mera ostane v veljavi, dokler traje sedanjí privilegij avstro-ogrške banke, t. j. do dne 31. decembra 1917.

Omenjena dva zavoda delita po vsakokratni oficijalni obrestni meri za eskompte posojila tudi na druge vrednostne papirje, na katere dajejo posojila, ako je iznos, ki se ima dvigniti, dokazno namenjen za izplačilo izneska, ki je bil subskribiran na podlagi tega vabila.

Za prolongirana taka posojila se istotako podeljuje ugodnost nižane obrestne mere in sicer do dne 31. decembra 1917. Ako se zahteva, se podeli za posojila, katera se jemljejo v dobi gori omenjenih plačilnih rokov dokazno za plačilo subskribirane vsote, mesto vsakokratne eskomptne obrestne mere stalna obrestna mera 5⁰/₀ za leto do dne 31. decembra 1917.

Za poravnanje posojil, katera so bila dokazno vzeta v dobi gori omenjenih plačilnih rokov pri katerem-koli kreditnem zavodu (pri banki, hranilnici, posojilnici itd.) v svrhu subskripcije na ta vojni zajem, daje avstro-ogrška banka in blagajnica za vojna posojila nova posojila po stalni obrestni meri petih procentov in jih prolongira po ti stari obrestni meri do dne 31. decembra 1917.

Blagajnica za vojna posojila je pooblaščena, da sme na temelju § 6, točka 3 cesarskega ukaza od 19. septembra 1914, drž. zak. št. 248, z ozirom na gospodarstvena načela, ki so popisana

v omenjenem cesarskem ukazu, podeliti posojila tudi proti zastavi hipotekarnih terjatev, ki nudijo postavno varnost. (§ 1374 drž. zak.).

Na Dunaju dne 5. oktobra 1915.

DR. A. BOŽIČ:

Pridelovalni stroški kmetijstva in navijanje cen.

V časopisu »Zveze poljedelcev v Berlinu« je izšel članek, ki osvetljuje sedanje pridelovalne stroške kmetijstva in zavrača trditve raznih meščanskih glasil, češ da so kmetovalci krivi sedanje draginje. Članek je iz dveh ozirov zelo pomenljiv, ker zavrača neosnovano očitaje, da je kmetijstvo krivo draginje živil, in ker je neobhodno potrebno, da se sliši glas o resničnem položaju kmetijstva ob času, ko je zavladovalo v pretežni večini našega meščanskega časopisja nekako kmetijstvu sovražno razpoloženje.

Kar vsebuje ta članek glede razmer na Nemškem, velja v polni meri tudi za avstrijske kmetijske razmere.

Članek je posnetek dveh, treh člankov v »Kölnner Zeitung«, enega največjih meščanskih časopisov na Nemškem, in se glasi tako-le:

Celo »Kolnische Zeitung« (št. 839) je priznala, da ni upravičeno, očitati splošno celemu kmetijstvu — kakor se to godi v velikomestnem časopisju, — krivdo, češ da iz vojnih razmer vleče izredne dobičke. Pri razmotrivanju splošnega zvišanja cen kmetijskim pridelkom se ne sme prezreti podražjenja kmetijskega obrata. Proti temu povsem pravilnemu nazoru navedenega časopisa se je obrnil nek kolinski žitni trgovec, ki se je smatral v tem vprašanju za bolj izvedenega. Da se ta izvedenost žitnega trgovca pojasni, zadostuje odgovor na ono točko, v katerej govori ta člankar o umetnih gnojilih. Žitni trgovec trdi, da so bila za lansko in letošnjo nasetev potrebna umetna gnojila nakupljena v splošnem za ceno, ki je veljala v mirnih časih. Sedanji višji izdatki za gnojila, za delavne moči in stroške mlačve se po mnenju tega člankarja izravnavajo s tem, da odpade visoki izdatek za čilski salpeter. Na isti višini modrosti stoji člankar na koncu svojega članka, kjer pravi: Od vseh pridobivajočih stanov je imelo baje kmetijstvo brez kupčijske rizike trajno najvišji dobiček tekom cele vojne, in ako bodeta industrija in trgovina posebej obdačena z davkom na vojne dobičke, mora se k temu obda-

čenju pritegniti tudi kmetijstvo, da se isto ne bo čutilo zapostavljeno.

Na ta dopis je odgovorila »Kölnische Zeitung« v daljšem, nepristranskem članku, iz katerega je posneti to-le pravilno stališče:

Umetna gnojila so bistveno poskočila v ceni že v jeseni leta 1914, in v spomladi tekočega leta so morali vsi kmetovalci plačati še višje cene. Vrh tega so se morali vkljub višjim cenam zadovoljiti kmetovalci s slabejšim, neugodno sestavljenim, vsled tega manj učinkujočim blagom, morali so torej plačati pri vidno višjih cenah vsled manj učinkovitega blaga dvakrat podraženo kupno ceno. (Na primer so morali kmetovalci kupiti amonijak-fosfate z visokim odstotkom fosforove kisline in z malim odstotkom dušika, akoravno bi bilo ugodnejše kupiti čisto dušikovo gnojilo; draga fosforova kislina je bila za njih brez vrednosti). Prihranek pri čilskem salpetru, katerega ni bilo mogoče dobiti, je imel za posledico veliko izgubo pri žetvi, torej se ne more uveljavljati pri izračunanju manjših pridelovalnih stroškov kot zvišanje dobička.

Poleg velikega zvišanja cen pri umetnih gnojilih je upoštevati zvišane cene pri vsej strojih in orodjih, žakljih, olju, kurilnih snovih, sploh pri vsem, kar rabi kmetovalec za svoje kmetijstvo in za življenje.

Zelo je učinkovalo pri višjih obratnih stroških pomanjkanje in povišanje cen pri krmilih. Krmila so poskočila v ceni za 300 do 400 odstotkov in so bila mnogokrat dražja, kakor kar je dobil kmetovalec za žito, katero mu je bilo zasilno odvezeto, med tem ko bi ga doma boljše porabil namesto umetnih krmil. Ta okolnost je posebno zadela one kmetovalce, ki se pečajo s svinjerejo in z mlekarstvom.

Kmetijstvo je moralo oddati pretežni del konjev za vojno po cenah, ki so veljale v mirnih časih; pozneje je moralo dokupiti mnogo slabejše konje po cenah, ki so presegle prejšnje oddajne cene skoraj za 100 odstotkov.

Kmetijstvo je izgubilo v köln'skem okraju najmanj 40 odstotkov izučenih delavnih moči. Ako se upošteva, da se je moralo dobiti namesto teh moči slabejše za dražji denar, potem se lahko izračuni, da se je konto mezdnih izdatkov zvišal za 20 do 30 odstotkov. K temu še pride zvišanje zavarovalnih in drugih pridelovalnih stroškov in pa otežkočenje prometa ter nesigurnost razmer.

Ko je »Kölner Zeitung« na ta način osvetila »izvedencu« od njega zanikavano zvišanje obratnih stroškov, mu še povrh dokaže, da kmetijstvo od visokih cen živine ne more imeti velikih dobičkov, ker je moralo vsled pomanjkanja krmil in vsled draginje že v prvih mesecih vojne živino poprodati po poprejšnjih nižjih cenah, sedaj pri višjih cenah pa ima le zelo malo blaga za promet. Visokim cenam krompirja stojijo nasproti nizke cene za sladkorno repo, doklada k žitnim cenam se zjednači z višjimi pridelovalnimi stroški. Velikomestni list »Kölner Zeitung« se torej postavlja z mirno vestjo bajki velikih vojnih dobičkov v kmetijstvu nasproti, spominja na učinkovite upravne odredbe za kmetijski obrat in na veliko razburjenost v kmetijskih krogih ter konča:

Ako v sedaj vladajočih razmerah, — ko so stroški in težkoče kmetijskega obrata tekom vojne vedno rasle in še bodo rasle — cene žitu niso poskočile, je kmetijstvo že s tem doprineslo veliko rodoljubno žrtev brez mrmranja in te zasluge se kmetijstvu ne sme zmanjševati

V interesu medsebojnega miru in zelo razveseljivo je dejstvo, da dobijo mestni čitatelji velikega obrenskega časopisa vendar enkrat nepristransko sliko o pridelovalnih stroških kmetijstva.

Temu članku imamo dodati le to, da se v njem zastopano stališče povsem strinja s stališčem, katerega je zavzela »Zadruga« že v članku številke 14 »O tržnih cenah kmetijskih pridelkov«. Zopet dokaz, da so očitki, da kmetijstvo po nepotrebnem cene draži, brez podlage; naj bi torej ti učitki že utihnil in naj bi se povsod brez pridržka priznalo največje zasluge kmetijstva na ugodnem izidu vojne.

DR. A. BOŽIČ:

Rajfajzenovka,

ki se peča le mimogrede z nakupom gospodarskih potrebščin za svoje članice in ki nakupuje v svojem okolišu ležeča posestva, ki pridejo na prodajo, ne izgubi s tem davčne ugodnosti §a 84 I e zakona od 1. junija 1889 drž. zak. št. 91, ampak je podvržena polnemu davku samo glede teh posebnih poslov, ki ne odgovarjajo določbam pravil ali zakona od 1. junija 1889, drž. zak. št. 91.

(Razs. uprav. sod. 12. maja 1915 št. 3329 iz št. 47 Evidenzblatt.)

Iz razlogov: Ne odgovarja splošnim gospodarskim nazorom, odvzeti zadrugi, ki ima vse od zakona zahtevane znake rajfajze-

novke, davčno ugodnost samo iz tega razloga, ker se peča zadruga poleg opravil, katere je po pravilih in zakonu upravičena, mimogrede tudi s posli, ki so taki, da se z njimi doseže glavni smoter rajfajzenovk, to je zboljšanje nravnih in gospodarskih razmer svojih članov. Tako postopanje proti tem zadrugam tudi ne odgovarja določbi § 84 l e, ki daje rajfajzenovkam davčno olajšavo. Ne odgovarjalo bi duhu in smislu tega davčnega privilegija, ako bi se odvezlo davčno olajšavo iz vzroka, ker se delovanje zadruga razteza v taki smeri, ki ne povzroča izjeme od splošnega pravila ša 83.

Pripis: Ta rzsodek upravnega sodišča je principijelne važnosti. Zadruga po sistemu Rajfajzena imajo splošni namen, povzdigniti nraвне in gospodarske razmere svojih članov ter dosežejo po svojih običajnih pravilih ta smoter z nabiranjem vlog in razposojanjem denarja po nizki obrestni meri v manjših zneskih na kratko dobo izključno na člane. Poleg te svoje naloge so pa v mnogih krajih rajfajzenovke izvrševale še druge posle. Ako je prišlo kako posestvo na prodaj, ali pod roko ali na dražbo, je posegla rajfajzenovka vmes, je kupila kmetijo in jo potem nerazkosano prodala kakemu članu. Namen je očitvidno lep: ohraniti kmetije nerazkosane ter jih dati v roke pridnim, podjetnim članom. Tega za kmetijstvo velevažnega opravila seveda nima navadno najfajzenovka v svojih pravilih. Odgovarja pa tako opravilo gotovo duhu zakona in smotru rajfajzenovk. Ali naj se sedaj rajfajzenovki odzame davčna ugodnost, ker je storila nekaj, kar je kmetijstvu v korist? S predstoječo rzsodbo upravnega sodišča je to vprašanje za rajfajzenovke ugodno rešeno. Rajfajzenovke zaradi takih postranskih opravil davčne ugodnosti ne izgube. Pač pa morajo od takih opravil plačati pristojbine kakor vsakdo drugi, to se pravi: za taka opravila davčna ugodnost ne velja.

Rajfajzenovke si naj to rzsodbo upravnega sodišča dobro zapomnijo.

DR. A. BOŽIČ:

Cesarska naredba o sodnih pristojbinah in zadruga.

Dne 15. septembra 1915 pod št. 279 državnega zakonika je izšla cesarska naredba o sodnih pristojbinah. Država po-rebuje višjih dohodkov za pokritje vsled vojne nastalih višjih izdatkov. Že precej časa pred vojno je vlada nameravala zvišati pristojbine

za sodno poslovanje; tozadevne zakonske predloge je stavila v takozvanem malem finančnem načrtu državnemu zboru, ki je pretresel tako predlogo v finančnem odseku; iz odseka pred plenum zbornice in do uzakonitve parlamentarnim potom pa predloga ni prišla. Skrb za ravnotežje v državnem gospodarstvu je nujna, — zato je izdala sedaj vlada na podlagi § 14 osnovnega zakona od 21. grudna 1867 drž. zak. št. 141 zgoraj navedeno cesarsko naredbo o novih zvišanih pristojbinah pri sodnem poslovanju.

V okviru tega članka nas zanimaio posebno one določbe te cesarske naredbe, ki se dotikajo zadrug. Od 1. prosinca 1916 veljajo sledeči tarifi:

a) **Navadne vloge na sodišče:**

pri vrednosti do vštrevši 100 K od vsake pole 30 v,	
„ „ „ „ 1000 „ „ „ „ 1 K,	
„ „ „ „ 5000 „ „ „ „ 2 „	
„ „ „ „ 10000 „ „ „ „ 2 „ 50 v,	
„ „ nad 10000 „ „ „ „ 3 „	

b) **Pri tožbah:**

pri vrednosti do vštrevši 100 K — 30 v, pri vrednosti nad 100 K pa po predstoječi lestvici dvakratna pristojbina.

- c) 1. **Pri prizivih, rekurzih, ničnostnih priložbah** petkratni znesek tarife pod a),
 2. **pri priobčilih prizivnega nasprotnika** dvakratne pristojbine pod a),
 3. **pri revizijskih spisih** dvajsetkratna pristojbina ad a),
 4. **pri revizijskih priobčilih** petkratna pristojbina ad a).

d) **Vloge za vpise v zemljiško knjigo:**

pri vrednosti do vštrevši 100 K od vsake pole 1 K,	
„ „ od 100 K do 200 K od prve pole 2 K,	
„ „ „ 200 „ „ 500 „ „ „ „ 3 „	
„ „ „ 500 „ „ 1000 „ „ „ „ 4 „	
„ „ „ 1000 „ naprej „ „ „ „ 5 „	

Ako se vrednost pravice, ki se naj vknjiži, ne da v denarju ceniti, potem, ako se zahteva samo zaznamba, znaša pristojbina od prve pole 3 K.

(Dosedaj so znašali kolki za zemljejknjižne vloge pri vrednosti do 100 K 1 K, od 100 K do 200 K 1 K 50 v in od 200 K naprej 3 K).

- e) **Vloge zadrug za vpis v združni register:**
 od vsake pole 1 K.

Je pa z vlogo združen ali je neposredna zakonita posledica vloge javni razglas, potem se mora dodati še kolek za 2 K na prvo polo, tako da bo znašal v teh slučajih kolek 3 K (dosedaj 2 K).

- f) **Za druge navadne vloge**, ki niso združene z razglasom, (n. pr. za naznanila zopetne izvolitve članov načelstva), znaša kolek po novi naredbi 1 K od vsake pole, za rekurz na II. instanco o rešitvah v zadevah združnega registra od prve pole 5 K, od vsake daljne pole 1 K, za revizijski rekurz na III. instanco 10 K od prve pole in po 1 K od vsake daljne pole.
- g) **Za priloge k vlogam** znaša kolek po novi naredbi 50 v (dosedaj 30 v). Ako je priloga del vloge, se mora odrajtati isti kolek kakor pri vlogi.
- h) **Uradna potrdila** o pravici zastopanja zadruge po članih načelstva ostanejo podvržena kolku po 2 K.
- i) **Za zemljeknjižne izvlečke in za izvlečke iz depozitnih knjig** bo treba kolkov po 3 K na vsako polo.
- k) Omenim še, da bo od 1. prosinca 1916 naprej plačati v spornem postopanju od vsake nad pol ure trajajoče obravnave za vsake daljne pol ure posebno pristojbino. Celega tarifa nove pristojbinske naredbe tukaj ni mogoče ponatisniti, ker je naredba precej obširna. Ker bo posebno v začetku, dokler se na nove pristojbine ne navadimo, treba posebne pazljivosti, da se ognemo hudim kolkovnim kaznim, zato svetujemo zadrugam, da se v vsakem slučaju, ako jim predpisi niso znani ali jasni, obrnejo na Zvezo za poduk.

DR. ANTON BOŽIČ:

Od katerega zneska je plačati vknjižnino?

Pri slovenskih starejših kreditnih zadrugah, ki niso rajfajzenovke, je uveden običaj, da se vsako večje posojilo na dolžnikovem posestvu zastavno-pravno zavaruje ali vknjiži. Slučaj vojne potrjuje, da je tako postopanje dobro in previdno, dobro za poroke, ki so vsled vknjižbe rešeni skrbi, da bi prišli do plačevanja, ako je bilo posojilo količkaj dobro zavarovano, in primerno za posojilnico, ker je za vsak zavod mučno, terjati plačilo pri porokih, in ker je zavod tem večjega zaupanja vreden, čem lepše in boljše ima svoje posojilne terjatve zavarovane.

S tem nočem reči, da bi se moralo vsako posojilo zavarovati na dolžnikovih ali celo porokovih zemljiščih. V tem oziru treba zmernosti in prevdarnosti. Zavaruje se naj tam, kjer je to v resnici potrebno in tam, kjer zemljeknjižno zavarovanje poroki zahtevajo. Kjer je terjatev s poroki ali sicer z osebnim jamstvom dobro zavarovana, tako da se izgube ni bati, ter je dolžnik znan kot pošten, priden in zanesljiv gospodar, tam naj za navadno, če ni posebno velik znesek, zavarovanje na zemljišča odpade.

Mnogi kreditni zavodi delajo sami dolžna pisma in vknjižbene prošnje. Je to hvalevredna uredba tam, kjer ima zadruga nastavljenega za to sposobnega uradnika, ki pozna poslovanje v zemljiški knjigi, ve napraviti prošnjo, jo pravilno kolekovati in se toliko v zemljiški knjigi spozna, da lahko presodi dalekosežnost in pravilnost zemljeknjižnih sklepov. Ako tako veččega uradnika ni, naj se posluži zadruga za vknjižbe svojega pravnega zastopnika. Kajti posledice nepravilnih, pomanjkljivih vknjižb vsled nepravilnih, pomanjkljivih prošenj utegnejo biti posebno pri terjatvah z višjimi svotami usodepolne za zadruga in poroke.

Znano je, da se mora pri vsaki vknjižbi, pri kateri presega vknjižbi namenjena svota znesek 200 K, plačati v kolekih ali v gotovini takozvana vknjižnina (pristojbna od vknjižbe).

Ta vknjižnina znaša po zakonu od 13. decembra 1862 drž. zak. št. 89 in pristojbinskem zakonu od 9. februarja in 2. avgusta 1850 pol odstotka z 25% doklado od svote, ki se naj vknjiži, pri čemur pa se svote stopnjujejo ozir. zaokrožijo od 40 K do 40 K in se šteje ostanke pod 40 K, ako presega 2 K, kot polne svote. V ložje razumevanje naveden tukaj primer:

Od vknjižbene svote do 200 K — vknjižnine prosto

od 202—240 K	1 K 50 v
» 242—280 »	1 » 75 »
» 282—320 »	2 » — »
» 322—360 »	2 » 25 »
» 360—400 »	2 » 50 »

Torej znaša od svote 1380 K, ki stoji med svoto 1360 K do 1400 K, vknjižnina: $\frac{1}{2}$ odstotka od 1400 K je 7 K

25% doklada, torej ena četrtnina od 7 K je . . . 1 » 75 v
vknjižnina 8 K 75 v.

Poleg posojene svote so v vknjižni listini (dolžnem pismu) običajno navedene obresti in postranske obveznosti ter je za obresti določen rok, od katerega tečaja, za postranske obveznosti

(n. pr. za več kot triletne obresti, stroške vknjižbe, izknjižbe, pobotnice, cenitve, prijave itd.) pa varščina v gotovem znesku.

Vpraša se: od katerega zneska je plačati vknjižnino, ali samo od kapitala, ali od kapitala in obresti ali od kapitala, obresti in stroškov (varščine)?

Odgovor: Razločevati je, kaj se vknjiži, kajti vknjižnina se ravna od svote, ki pride vknjižena.

1. Ako se zavaruje samo kapital, se mora poravnati vknjižnina samo od zneska kapitala, seveda v prej navedenih stopnjah od 40 do 40 K.

2. Ako se vknjiži kapital, od obresti pa samo visokost obresti, ne pa tudi dneva, od katerega obresti tečejo, in ne varščina, se izračuni vknjižnina samo od svote kapitala v prej navedenih stopnjah. V tem slučaju se glasi zemljeknjižni sklep: Pri zemljišču se dovoljuje vknjižba zastavne pravice za posojilo po K z 6⁰/₀ obrestmi v prid

3. Ako se vknjiži kapital in obresti od gotovega dneva naprej, se mora kapital ter do dneva vknjižbe dotekle obresti sešteti in izračunati vknjižnino od skupne svote (torej od kapitala in doteklih obresti skupaj). Sklep bi se zglasil: Pri zemljišču se dovoljuje vknjižba zastavne pravice za posojilo po K vin. z 6⁰/₀ obrestmi od 1/7 15 naprej v prid

4. Ako se vknjiži kapital, obresti le po obrestni meri brez začetnega dneva, in kavcijo ali varščino, se računani vknjižnina od skupne svote kapitala in varščine. Zemljeknjižni sklep se v tem slučaju glasi: Pri zemljišču se dovoljuje vknjižba zastavne pravice za posojilo po K vin, 6⁰/₀ obresti in varščino po K vin. v prid

5. Ako se vknjiži kapital, obresti po obrestni meri in od gotovega dneva ter varščino, je plačati vknjižnino od svote, ki se jo dobi, ako se sešteje kapital, od gotovega dneva do vknjižbe natekle obresti in varščino, ter to svoto zaokroži od 40 K do 40 K.

6. Ako se vknjiži kapital, obresti samo po obrestni meri in stroški (n. pr. stroške pravde, izvršbe), se mora sešteti kapital in vse stroške.

Pri stroških je sporno vprašanje, ali se morajo pri izvršilni vknjižbi upoštevati tudi stroški predloga za prisilno osnovo zastavne pravice, akoravno ti stroški še niso od sodišča odmerjeni. To vprašanje je upravno sodišče v razsodbi od 10. junija 1915 št. 4095, priobčeni v Evidenzblatt F. št. 47 vnovič potrdilo in

izreklo, da so pri izvršilni vknjižbi stroškov upoštevati tudi stroški vknjižbenega predloga, katere je pač treba z gotovo svoto preliminirati, tudi če še niso odmerjeni.

V tem članku navedeni nauki niso novi in se je že mnogo-krat o njih razpravljalo. Treba jih je pa večkrat predočiti našim zadrugarjem, ker se ravno glede pristojbin še vedno pomote dogajajo in vprašanja stavijo.

Ukaz trgovskega ministra, poljedel- skega ministra in ministra za notranje stvari dogovorno s finančnim mini- strom z dne 22. septembra 1915, drž. zak. št. 276, o določitvi najvišjih cen za krompir.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1915, drž. zak. št. 274, se odredi za dobo po vojnem stanju povzročenih izrednih razmer tako :

§ 1.

Ako prodajajo krompir žetve 1915 pridelovalci v množinah po več kakor 10 meterskih stotov, se ne smejo prekoračiti naslednje cene :

Cene v kronah za 1 meterski stot
krompirja rogljičkov

V mescih	Jedilni krompir z roko prebran (žolt, bel, rože)	ne z roko prebran krompir (za indu- strijo in krmljenje)
Oktober-november	8.—	7.—
december	8'50	7'50
januar	8'70	7'70
februar	9.—	8.—
marc	9'50	8'50
april	10.—	9.—
maj	11.—	10.—

§ 2.

Pri nadaljni prodaji krompirja v veletrgovini se sme prišteti v § 1 določeni najvišji ceni enkratni domik po 40 vinarjev za 1 meterski stot.

§ 3.

Z ozirom na prevoz se zvišajo v naslednjih deželah najvišje cene, ki nastanejo po §§ 1 in 2 za veletrgovino, za naslednje oznamenjene zneske:

Dežela	Domiki v kronah za 1 meterski stot
Zgornje Avstrijsko	1'—
Solnograško	1'50
Štajersko, Koroško, Kranjsko	1'50
Gorica in Gradiška, Trst, Istra	2'—
Tirolsko, Predarelsko	2'—
Dalmacija	3'—

§ 4.

Politična deželna oblast je pooblaščenca, da se olajša dobava krompirja iz produkcijskih ozemlj v konsumna ozemlja njenega upravnega področja, določiti primerne domike k cenam veletrgovine.

§ 5.

Cene v podrobni trgovini, to je pri prodaji množin do 10 meterskih stotov na vporabilca ne smejo prekoračiti cen velike trgovine (§§ 2, 3 in 4) za več kakor za k večjemu 40 odstotkov. V tej meji mora določiti politična deželna oblast v slučaju potrebe podrobne cene po stopnjah po v trgovini običajnih vrstah krompirja.

§ 6.

Najvišje cene se razumejo za kraj pogodbene dajatve, in sicer za 100 kilogramov, brez vreče proti plačilu v gotovini (netto per kassa). Ako kupec ne preskrbi vreče, tedaj je prodajalec upravičen pri prodajah od postaje nakladanja priskrbeti na stroške kupca za zblazinjenje vagona in za pokritje krompirja potrebno slamo.

Najvišje cene obsegajo stroške nakladanja in transporta do nakladalne postaje oziroma do obratovališča.

§ 7.

Posestnika zalog krompirja lahko pozove politična deželna oblast, da jih odda, kolikor niso potrebne za lastno domačo potrebo. **Poljedelcem in produkcijskim obrtnikom je pustiti one množine, ki so potrebne za nadaljevanje njihovega gospodarstva oziroma njihovih obrtnih obratov.**

Ako se brani posestnik ugoditi temu pozivu, lahko proda politična deželna oblast zaloge na račun in stroške posestnika; prodajno ceno mora določiti politična deželna oblast po zaslišanju izvedencev upošteva je najvišje cene ter kakovost in vporabnost blaga.

§ 8.

Ta ukaz ne velja za dobavo krompirja iz carinskega inozemstva.

§ 9.

Za promet s semenskim blagom lahko dovoli poljedelski minister na predlog kake poljedelske korporacije ali c. kr. kontrolne postaje za semena na Dunaju izjeme določb tega ukaza.

§ 10.

Zaradi prestopkov določb tega ukaza in na njegovi podlagi izdanih predpisov kaznujejo politične oblasti prve stopnje prodajalce z denarnimi globami do 5000 kron ali z zapornimi kaznimi do šestih mesecev.

§ 11.

Ukaz zadobi veljavo dne 1. oktobra 1915.

Genj. naročila. nasloviti **naravnost na „Zvezno tiskarno“ v Celju.**

Zvezna tiskarna

Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejše oblike. — Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, izvršuje največja dela v kratkem času, okusno, točno in ceno.

Posebno se priporoča slavnim posojilnicam in hranilnicam za natis **hranilnih in združnih knjižic, računskih zaključkov, dolžnih pisem, tabel in raznih tiskovin.**

Zvezna knjigoveznica

Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig ter molitvenikov; v izdelovanje map, fascikelnov in passepartoutov.

Genj. naročila nasloviti **naravnost na „Zvezno tiskarno“ v Celju.**

Za dosego najboljših letin izvrstne kakovosti
je gnojenje s **kalijem**:

kajnitom ali 40%
kalijevo soljo **neobhodno**
potrebno.

Kalijeva sol porabi one množine dušika in fosforne kisline, ki se nahajajo v tleh, kar je vočigled sedanjemu pomanjkanju dušikovih in fosfornokislih gnojil posebno važno.

Kalijeve soli so edino umetno gnojilo, ki je tudi v vojnem času v obilni meri na razpolago.

Čimprejša naročila nujno priporočamo!

Na 1 oral damo primerno 300 kg kajnita (v jeseni ali v zgodnji spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (v spomladi).

Ta gnojila prodajajo vsi trgovci z umetnimi gnojili in kmetijske zadruge pod pogoji kalijevega sindikata.

Vse nasvete in brošurice o porabi vseh umetnih gnojil se dobi brezplačno pri

Kmetijski pisarni kalijevega sindikata
Dunaj I., Schauflergasse 6.

